

(ก)

ชื่อโครงการ สถานะและคุณค่าของงานเภสัชกรรมชุมชนในประเทศไทย

ผู้วิจัย

1. เฉลิมศรี ภูมิมางกูร
2. จันทร์ทิพย์ กาญจนศิลป์
3. แสง วัชรธนกิจ
4. หนึ่งฤทัย สุขใส
5. พีรยา สมสะอาด
6. วราวุธ เสริมสินศิริ
7. ปิยะวัฒน์ ประภูชะกา
8. พยอม สุขเอนกนันท์

บทคัดย่อ

บทนำ: การทบทวนอย่างเป็นระบบของงานวิจัยเกี่ยวกับเภสัชกรรมชุมชนในภาพรวมในประเทศไทย ยังเป็นที่ต้องการ วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อประมวลผลและวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานบริการของเภสัชกรรมชุมชนในประเทศไทย **วิธีดำเนินงานวิจัย:** รวบรวมงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์และไม่ได้รับการตีพิมพ์ที่เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ 13 แหล่ง และการค้นหาด้วยมือ (hand search) ที่ดำเนินการศึกษาในอดีตจนถึงปี พ.ศ. 2553 งานวิจัยที่เข้าเกณฑ์ถูกจัดกลุ่ม และวิเคราะห์เพื่ออธิบายตามหัวข้อกลุ่มศึกษา ผู้เข้าร่วม สถานที่วิจัย วัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินงานวิจัย **ผลการศึกษา:** จากงานวิจัย 1,623 เรื่อง พบ 349 เรื่องที่เข้าเกณฑ์คัดเข้า ผลการจัดกลุ่มงานวิจัย 6 ด้าน พบว่ามีด้านทัศนคติของผู้ใช้บริการและข้อเสนอแนะต่องานเภสัชกรรม (ร้อยละ 16.9) ทัศนคติ แนวความคิด ความสมัครใจของเภสัชกร (ร้อยละ 16.9) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของเภสัชกร (ร้อยละ 6.9) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการดูแลสุขภาพ (ร้อยละ 30.9) ผลสัมฤทธิ์ของงานบริการทางเภสัชกรรม (ร้อยละ 19.8) และผลสัมฤทธิ์ของการบริหารทางเภสัชกรรม (ร้อยละ 8.6) งานวิจัยเภสัชกรรมชุมชน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2544 โดยมีงานวิจัยที่มีการประเมินบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (peer-reviewed journal) ร้อยละ 17.8 พื้นที่วิจัยส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลาง (ร้อยละ 54.2) และระยะเวลาของการศึกษาเฉลี่ย 102.8 ± 89.7 วัน **สรุปผล:** งานวิจัยเภสัชกรรมชุมชนในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นผลการขยายตัวของงานบริการของเภสัชกรร้านยา อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ยังไม่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารที่มีผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ งานวิจัยแสดงผลสัมฤทธิ์ทางบริหารทางเภสัชกรรมยังมีน้อย ควรสนับสนุนการสร้างกรอบงานวิจัยด้านเภสัชกรรมชุมชนในอนาคต ที่เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันที่เกี่ยวข้อง ประชาชน แหล่งทุนและผู้ประสานงาน

คำสำคัญ: เภสัชกรรมชุมชน ร้านยา บริการทางเภสัชศาสตร์ ประเทศไทย ทบทวนงานวิจัยอย่างเป็นระบบ

Research title: Status and Value of Community Pharmacy in Thailand

Researcher:

1. Chalerm Sri Pummangura
2. Jantip Karnjanasilp
3. แสง วัชรชนกิจ
4. หนึ่งฤทัย สุขใส
5. พีรยา สมสะอาด
6. วราวุธ เสริมสินศิริ
7. ปิยะวัฒน์ ประภูชะกา
8. Phayom Sookaneknun

ABSTRACT

Introduction: Systematic review in the overview of research related to community pharmacy practice in Thailand is still needed. The aims of this study were to review and to analyze research relating to community pharmacy practice in the country. **Method:** Both published and unpublished, Thai and English languages, research articles conducted from the past until 2010 were retrieved from 13 electronic databases and by hand search. All included research were categorized and analyzed by research topics, participants, location and settings, objectives, and research methods applied. **Results:** Out of the 1,623 studies, 352 met with inclusion criteria. They were categorized into 6 domains; clients' attitudes and perceptions towards pharmacy (16.8%); pharmacists' attitudes, perceptions and willingness of pharmacists (16.8%); opinions about the pharmacist's role (6.8%); factors affecting health-care provision (31.0%); pharmacy service outcomes (19.9%); and pharmaceutical care outcomes (8.8%). Although the number of studies related to community pharmacy has been increasing since 2001, only 61 research articles (17.3%) were published in peer-reviewed journal. Most of the studied places were in the central part of Thailand (53.7%), and the average study period was 102.8 ± 89.7 days. **Conclusion:** Research related to community pharmacy in Thailand has increased which indicated the growth of research related to pharmacy services by community pharmacists. Most were not published, however, in peer-reviewed journal and not many intervention researches showing positive clinical outcomes

(ก)

were conducted. Collaborative research framework should be encouraged between related institutes and customers. Funding and coordinators are challenging issue for the research development of community pharmacy in the future.

Keywords: community pharmacy practice, pharmacy service, Thailand, systematic review